

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Факультет філології

Програма затверджена на
вченій раді Факультету філології
Протокол № від “_____” _____ 20__ р.
Декан Р.Б. Голод

Наскрізна програма практики **для студентів Факультету філології**

Галузь знань	03 Гуманітарні науки
ОКР «Бакалавр»	035 Філологія Польська мова і література Чеська мова і література
ОКР «Магістр»	035 Філологія Польська мова і література

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Наскрізна програма практики студентів Факультету філології розроблена з врахуванням Законів України «Про освіту» (від 23.05.1991 р. № 1060-X), Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України (Наказ Міністерства освіти України від 8.04.1993 р. № 93), Національних доктрин розвитку освіти (Указ Президента України від 17.04.2002 р. №347/2002), а також навчального плану спеціальності 035 Філологія, спеціалізації Польська мова і література ОР бакалавр та 035 Філологія, спеціалізації Польська мова і література ОР магістр.

Мета та завдання наскрізної програми практики студентів полягає в узагальненні та структуруванні усіх етапів професійної підготовки майбутніх фахівців філологічної галузі: формування стійкого професійного інтересу до обраної спеціальності, ознайомлення зі специфікою і змістом роботи в різних закладах освіти та створення уявлень про спеціальність «філологія» як сфери майбутньої діяльності та утвердження професійних умінь і навичок філолога.

Зміст наскрізної програми практики студентів Факультету філології включає програми всіх 5 етапів навчальної та виробничої практик, зокрема: фольклорно-літературно-краєзнавча практика, навчальна діалектологічна практика, виробнича педагогічна практика у середніх класах загальноосвітніх шкіл, виробнича педагогічна практика у старших класах загальноосвітніх шкіл або середніх спеціальних закладів та асистентська практика.

Організація і керівництво практиками. Згідно навчального плану загальне керівництво практиками здійснюється факультетськими керівниками, а методичне управління забезпечується методистами-викладачами кафедр слов'янських мов та світової літератури і порівняльного літературознавства.

Обов'язки факультетського керівника:

Керівник практики від факультету – фахівець із числа досвідчених викладачів-методистів керує навчальною або виробничою практикою студентів.

В його обов'язки входить:

- заздалегідь здійснює підготовку баз практики;
- забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед початком практики (інструктаж про дотримання правил техніки безпеки, етики спілкування в педагогічному та учнівському колективах, надання студентам-практикантам необхідних документів: направлення, програма з дидактико-методичними матеріалами, щоденник, індивідуальний план); ознайомлює з документами звітності про проходження практики;
- організовує розподіл студентів на педагогічну практику у школи міста;
- оформляє направлення для студентів-практикантів у школи; забезпечує студентів-практикантів необхідними документами (програма практики, щоденник обліку роботи студента, індивідуальний щоденник студента);
- організовує зустріч студентів-практикантів з керівництвом баз практик, дирекцією школи, вчителями-предметниками та класними керівниками;
- на основі даних, одержаних від старост підгруп (на протязі першого тижня), складає зведений графік практики (розклад уроків, місце і дні пробних залікових уроків, виховних та позакласних занять);
- перевіряє звітну документацію і подає загальний звіт про наслідки проведення практики університетському керівнику студентською педагогічною практикою;
- виставляє диференційну оцінку за педагогічну практику із врахуванням виконання всіх видів завдань практики.
- контролює виконання студентами-практикантами правил внутрішнього розпорядку;
- у складі комісії приймає залік з практики, оформляє звіт із зауваженнями і пропозиціями щодо поліпшення практики студентів, який затверджує завідувач кафедрою та здає університетському керівнику практики.

Методисти від профілюючих кафедр :

- спільно з дирекцією школи розподіляють студентів-практикантів за класами;
- беруть участь у настановчих і підсумкових нарадах щодо організації педагогічної практики;
- надають студентам методичну допомогу у підготовці до уроків, позакласних занять та заходів, затверджують конспекти пробних і залікових уроків;
- відвідують уроки студентів-практикантів, беруть участь в їх обговоренні, оцінюють їх;
- відвідують та аналізують позакласні заходи за фахом;
- знайомлять студентів-практикантів з досвідом роботи вчителів школи;
- здійснюють контроль та проводять консультації для студентів на базах практики;
- спільно з методистами баз практики проводять оцінювання практичної роботи студента-практиканта;
- організовують проведення захисту результатів практики;
- консультують старосту підгрупи щодо підготовки звіту про проходження практики та його виступу на підсумковій конференції;
- надають студентам-практикантам можливість користуватись необхідною документацією та літературою; забезпечують відповідну методичну допомогу практикантам з організації та проведення уроків та позаурочних заходів у закладах освіти; надають адресну допомогу під час виконання навчальних завдань практики;
- здійснюють облік відвідування студентами об'єктів практики. В разі порушення ними трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку, спричиненні конфліктів тощо, повідомляють у навчальний заклад;
- контролюють виконання студентами-практикантами індивідуальних завдань:

- проводять разом із спеціалістами з безпеки життєдіяльності інструктаж з охорони праці та техніки безпеки.

Бази практик

Начальні практики (фольклорна, діалектологічна) можуть проходити за місцем проживання студентів, де вони збирають та узагальнюють матеріал відповідно до отриманих завдань і питальників. Згідно домовленостей та підписаних угод, частина студентів проходить навчальні практики на території країн, мова яких вивчається (Польща) та в населених пунктах області, де компактно проживає польськомовне населення.

Базами виробничих педагогічних практик можуть бути загальноосвітні школи, школи з поглибленим вивченням окремих предметів, гімназії, ліцеї або середні спеціальні навчальні заклади III рівня акредитації. Навчальний заклад повинен відповідати таким вимогам: мати відповідну матеріальну базу, необхідну для проведення практики, число середніх і старших класів, у цьому навчальному закладі повинні викладати вчителі першої й вищої категорій, адміністрація й педагогічний колектив повинні дати згоду прийняти студентів на практику у визначений термін.

Шкала оцінювання навчальних досягнень студентів в умовах практик поводитьсь за 100 бальною шкалою, що подано нижче:

90 – 100 – відмінно (A)

80 – 89 – дуже добре (B)

70 – 79 – бали – добре (C)

60 – 69 – бали – задовільно (D)

50 – 59 – задовільно (E)

25 – 49 - балів – незадовільно з можливістю повторного складання (FX)

1 – 24 – незадовільно з обов'язковим повторним курсом (F)

Структуру наскрізної програми практики студентів складають програми навчальних та виробничих практик, основні компоненти яких представлені нижче.

Структура наскрізної програми практики студентів Факультету філології

Види практик	Кафедра	Спеціальність	Курс	Семестр	Тижнів	Кількість годин		Форми контролю
						Всього год.	Кредитів ECTS	
<i>“Польська мова і література”, “Чеська мова і література”</i>								
Навчальні практики								
1. Фольклорно-літературно-краєзнавча практика	Кафедра світової літератури і порівняльного літературознавства	ОКР бакалавр	I	2	2	90	3	залік
2. Діалектологічно-етнографічна	Кафедра слов'янських мов	ОКР бакалавр	II	4	2	90	3	залік
Виробничі практики								
Виробнича навчально-виховна педагогічна практика (в середніх класах)	Кафедра слов'янських мов	ОКР бакалавр	III	6	6	270	9	залік
Виробнича навчально-виховна педагогічна практика (в старших класах)	Кафедра світової літератури і порівняльного літературознавства	ОКР бакалавр	IV	8	6	270	9	залік
Виробничі практики								
Виробнича практика за фахом (асистенська, педагогічна, мовна)	Кафедра слов'янських мов	ОКР магістр	I	2	4	120	6	залік
Виробнича практика за фахом (асистенська, педагогічна, літературна)	Кафедра світової літератури і порівняльного літературознавства	ОКР магістр	II	3	4	120	6	залік

ЗМІСТ НАСКРІЗНОЇ ПРОГРАМИ ПРАКТИКИ

Факультету філології

I. НАВЧАЛЬНІ ПРАКТИКИ

1.1 ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ФОЛЬКЛОРНО-ЛІТЕРАТУРНО-КРАЄЗНАВЧОЇ ПРАКТИКИ (I курс, 2-й семестр)

Змістовий модуль 1. Методика, наукові засади, принципи фольклорно-етнографічної практики.

Тема 1. Сучасна методика і практика записування та збирання фольклорного та літературно-краєзнавчого матеріалу,

Тема 2. Правила і норми оформлення матеріалів фольклорно-літературно-краєзнавчої практики.

Модуль 2. Проведення навчальних екскурсій.

Тема 4. Відвідування Художнього музею м. Івано-Франківська. Скласти конспект екскурсії.

Тема 5. Відвідування Краєзнавчого музею м. Івано-Франківська. Скласти конспект екскурсії.

Тема 6. Ознайомлення з фондами Літературного музею Прикарпаття. Скласти конспект екскурсії.

Тема 7. Виїзд на терени локалізації польських культурних артефактів, у місця проживання, походження видатних польських культурних діячів, письменників, науковців, польських родів. Ознайомлення студентів з історією міст, заснованих поляками, польською архітектурою, долею письменників, пов'язаних із відповідними містами. (Львів, Кам'янка-Бузька, Журавно, Кременець, Голосків, Коломия, екскурсії замками Олеський, Підгорецький, Свиржський, Збараський, Дубнівський, Кам'яний корабель (Сидорів над збручем, Кам'янець-Подільський, Хотинський). Скласти тези про зв'язок польських письменників із теренами України, їхню діяльність.

Тема 8. Проживання у селі Голоскові Коломийського району Івано-Франківської області з метою вивчення місцевого ареалу, місць проживання

відомого польського письменника епохи Просвітництва Францішека Карпінського.

Мета: зафіксувати у процесі спілкування із старшими мешканцями цієї місцевості важливі факти діяльності польських родів, події при польському костелі.

Шкала оцінювання навчальної діяльності студентів в умовах фольклорної практики

ЗМ 1	ЗМ 2	Підсумковий контроль		Сума балів
Теми: 1, 2,	Теми 4, 5, 6, 7, 8	Оформлення матеріалів практики	Звіт про фольклорну практику	
30	30	30	10	100

Література

1. Бердяєва О.Н. Фольклорна практика. Методичні поради. – К., 2007. – 180 с.
2. Цівкач О.М. Літературне краєзнавство. Польська література Прикарпаття (ХУ-перша половина ХХ ст.). Хрестоматія. Івано-Франківськ: Симфонія-Форте, 2012. – 272 с.
3. Фольклорна практика: робоча навч. прогр. (для студ. I курсу філол. ф-ту спец. Українська мова та література) / Волинський національний ун-т ім. Лесі Українки. Філологічний факультет. Кафедра української літератури / Лариса Степанівна Семенюк (уклад.), Майя Миколаївна Хмелюк (уклад.). — Луцьк : Вежа, 2008. — 24с.

15. Інформаційні ресурси

1. studentus.com.ua/.../folklorna-praktika--rob..
2. window.edu.ru/library/pdf2txt/070/22070/5297
3. [.http://www.google.com.ua/url?sa](http://www.google.com.ua/url?sa)

1.2 ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДІАЛЕКТОЛОГІЧНО-ЕТНОГРАФІЧНОЇ ПРАКТИКИ (II курс, 4-й семестр).

Змістовий модуль 1. Фонетичні явища в польських діалектах.

Тема 1. Вокалізм: особливості вимови голосних у польських діалектах.

Тема 2. Особливості вимови приголосних у польських діалектах.

Тема 3. Спостереження за сучасним станом місцевого мовлення, його взаємодія з літературною мовою на фонетичному рівні. Фонетичний аналіз текстів.

Модуль 2. Граматичні та лексичні особливості польських діалектів.

Тема 4. Морфологічні явища в граматичній будові польських діалектних текстів.

Тема 5. Словниковий склад діалектного типу говору: спостереження над загальноживаною побутовою лексикою та ономастикою (назви поселення та житла; інтер'єру та його елементів; народного одягу; їжі та продуктів харчування; видів господарської діяльності; родинних понять; звичаїв та обрядів і под.).

Тема 6. Скласти питальник на одну із вибраних тем (за зразком, який подається у методичних рекомендаціях).

Шкала оцінювання навчальної діяльності студентів в умовах діалектологічної практики

ЗМ 1	ЗМ 2	Підсумковий контроль		Сума балів
Теми 1, 2, 3	Теми 4, 5, 6	Матеріали щоденника	Звіт про діалектологічну практику	
30	30	30	10	100

Література

Основна література

1. Ananiewa N. O niektórych typach polskich gwar na Ukrainie i metodach ich badań oraz o przyszłym atlasie polskich gwar kresowych // Język polski

- dawnych kresów wschodnich. – Warszawa, 1996.
2. Dejna K. Dialekty polskie. – Wrocław. Warszawa. Kraków, 1993.
 3. Kurzowa Z. Polszczyzna Lwowa i kresów południowo-wschodnich do 1939 r. – Warszawa-Kraków, 1993.
 4. Polszczyzna regionalna Pomorza // Pod red. K. Handkę. –Wejcherowo, 1986.
 5. Trepczyk J. Słownik polsko-kaszubski. T. 1-2. –Gdańsk, 1994.
-
1. Furdal A. Materiały do kwestionariusza do badania dialektu kulturalnego // rozprawy komisji językowej Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego 9, 1973. –S. 41–59.
 2. Karaś M. O hierarchii gwarowych środków stylizacyjnych (uwagi i propozycje) // Z zagadnień języka artystycznego. –Warszawa-Kraków, 2010.
 3. Popowska-Taborska H. Kaszubszczyzna. Zarys dziejów. –Warszawa, 2012.
 4. Dialekty i gwary polskie. Kompendium internetowe pod red. Haliny Karaś. Адреса доступу: <http://www.dialektologia.uw.edu.pl/index.php>.
 5. Gwary polskie. Przewodnik multimedialny pod redakcją Haliny Karaś. Адреса доступу: <http://www.gwarypolskie.uw.edu.pl/>

II. ВИРОБНИЧІ ПРАКТИКИ

2.1. Зміст виробничої навчально-виховної педагогічної практики

(в середніх класах)

(III курс, 8-й семестр)

Змістовий модуль 1. Планування уроків польської мови у 5-9 класах.

Тема 1. Календарне планування з польської мови у 5-9 класах на період педпрактики. Система тренувальних і творчих завдань з мови. Індивідуальні й диференційовані завдання для учнів.

Тема 2. Тематичні поурочні плани-конспекти з польської мови у 5-9 класах. Види робіт з культури мовлення та розвитку усного й писемного мовлення.

Тема 3. Поточний і тематичний контроль навчальних досягнень учнів. Шляхи підвищення творчої активності школярів.

Змістовий модуль 2. Навчально-методична діяльність студентів-філологів під час педагогічної практики.

Тема 4. Підготовка до уроків польської мови як іноземної та специфіка їх проведення. Способи та засоби засвоєння нових знань з польської мови. Види повторення та їх зв'язок із засвоєнням нових знань. Виховна спрямованість уроків мови.

Тема 5. Нестандартні уроки з мови. Інтерактивні технології навчання. Наочність на уроках мови та розвитку мовлення, виготовлення наочних посібників (схем, таблиць, алгоритмів, перфокарт та ін.).

Тема 6. Взаємовідвідування уроків студентами-філологами. Спостереження та аналіз уроків різних типів. Шляхи підвищення орфографічної та пунктуаційної грамотності учнів.

Змістовий модуль 3. Позакласна робота зі спеціальності.

Тема 7. Підготовка та проведення занять мовно-літературного гуртка. Елементи наукового дослідження учнів.

Тема 8. Епізодичні форми позакласної роботи в школі (мовні та мовно-літературні ранки, лінгвістичні вікторини, конкурси, ігри, мовознавчі турніри та ін.).

Шкала оцінювання навчальної діяльності студентів в умовах виробничої педагогічної (навчально-виховної) практики

ЗМ 1	ЗМ2	ЗМ3	Підсумковий контроль	Сума балів
Теми: 1,2,3	Теми: 4,5,6	Теми: 7, 8	звіт про практику та захист	
30	30	30	10	100

ЛІТЕРАТУРА

1. Методичні рекомендації по складанню програм практики студентів вищих навчальних закладів України / Укладачі О.Є. Пантелеймонов,
2. *Metodyka nauczania języka polskiego jako obcego* / Pod red. J. Lewandowskiego. –Warszawa, 1980.
3. Seretny A., Lipińska E. *ABC metodyki nauczania języka polskiego jako obcego*. –Kraków, 2005.
4. Bartnicka B.(i in.). *Uczmy się polskiego. Podręcznik języka dla cudzoziemców, cz. I*. –Warszawa, 1994.
5. Biłęńska-Swystowicz Ł. *Uczę się polskiego*. –Kijów, 1998.
6. Gawdzik W. *Ortografia na wesoło*. –Warszawa, 1971.
7. Iluk J., Jorzabek K. *Polsko-rosyjski słownik wyrażen i zwrotów lekcyjnych*. –Warszawa, 1996.
8. Kaleta Z. *Gramatyka języka polskiego dla cudzoziemców*. –Kraków, 1995.
9. Kita M. *Wybieram gramatykę! Tom I*. –Katowice, 1998.
10. Kucharczyk J. *Zaczynam mówić po polsku*. –Łódź, 1992.
11. Kucharczyk J. *Już mówię po polsku*. –Łódź, 1994.
12. Lipińska E. *Z polskim na ty*. –Kraków, 2003.
13. Łazarowycz O. *Ortografia języka polskiego*. –Iwano-Frankiwnsk, 1999.
14. Miodunka W. *Uczmy się polskiego (kurs video)*. –Warszawa, 1996.
15. Nalepińska M. *Jak mówić i pisać poprawnie*. –Warszawa, 1996.
16. Nowak J. *Uczę się ortografii. Zasady pisowni, ćwiczenia, teksty dyktand*. –Warszawa, 1996.
17. Pasieka M. *Język polski dla cudzoziemców. Ćwiczenia dla początkujących*. –Wrocław, 2001.
18. Stypka A. *Ćwiczenia gramatyczne w klasach 4–8*. –Warszawa, 1990.

2.2. Зміст виробничої навчально-виховної педагогічної практики

(в старших класах)

В С Т У П

Дійсні програмні вимоги та методичні рекомендації розроблені на основі „Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України”, затверджених Міністерством освіти України від 8 квітня 1993 року, № 93, з врахуванням нових планів навчання Інституту філології, затверджених _____, з врахуванням тих знань, умінь та навичок, які студенти У курсу отримали в результаті вивчення спеціальних теоретичних дисциплін („Вступ у літературознавство”, „Література”, „Методика викладання літератури”, „Педагогіка”, „Психологія”), а також спеціалізованих предметів літературознавчого та лінгвістичного циклів. Особлива увага зосереджена на дотриманні принципів наступності у формуванні практичних педагогічних умінь та навичок студентів-практиків. Це створює умови для виконання студентами в період практики конкретних методичних завдань, безпосередньо зв'язаних з вивченням теоретичних курсів психолого-педагогічних, літературознавчих та лінгвістичних дисциплін.

Програмні вимоги й методичні рекомендації адресовані студентам У курсу Інституту філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника за спеціальністю «Російська мова та література» та «Польська мова та література». У них знайшли відображення основні вимоги, що висувуються до студентів У курсу під час проведення практики, а також основний перелік видів роботи студента-практиканта.

Рекомендований матеріал подається за тижнями проходження педагогічної практики. Окрім того варто звернути увагу на те, що у рекомендаціях конкретизуються тільки ті вимоги, що пов'язані зі специфікою підготовки вчителя-словесника.

У додатках студентам-практикантам пропонується конкретний матеріал, необхідний для роботи з школярами у період проходження практики.

НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНА ПРАКТИКА СТУДЕНТІВ ІV КУРСУ З ЛІТЕРАТУРИ

Основна мета практики – підготовка до цілісного виконання функції вчителя російської/польської/чеської (зарубіжної) літератури, що включає фахову роботу та проведення навчально-виховної роботи з учнями.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ПРАКТИКИ З ВИКЛАДАННЯ ЛІТЕРАТУРИ НА ВИПУСКНОМУ КУРСІ

У зміст педагогічної діяльності студентів входять ІІІ рівні.

I. ОЗНАЙОМЛЕННЯ:

- 1) ознайомлення з навчально-виховною роботою у 5-11 класах школи;
- 2) зустріч та бесіда з адміністрацією школи, вчителями російської (зарубіжної) літератури, класним керівником;
- 3) аналіз планів роботи школи, методичного об'єднання вчителів-словесників, планів роботи кабінетів зарубіжної літератури;
- 4) знайомство з матеріальною базою навчального закладу, з розкладом навчальних занять;
- 5) відвідування уроків та позакласних заходів.

II. ВИВЧЕННЯ:

- 1) тематичних та поурочних планів вчителів, планів позакласної роботи із зарубіжної літератури в 5-11 класах;
- 2) учнів та колективу класу;
- 3) досвіду вчителів-філологів, які працюють у 5-11 класах;
- 4) плану роботи класного керівника;
- 5) особистих справ учнів, медичних карток, учнівських щоденників.

III. ПРОВЕДЕННЯ:

- 1) проведення навчально-виховної роботи із зарубіжної літератури в 5-11 класах;
- 2) розробка плану-графіка проведення уроків літератури (не менше 20-ти) за період практики;
- 3) розробка розгорнутих конспектів уроків з російської (зарубіжної) літератури, факультативних занять, занять гуртків або інших позакласних заходів з предмету;
- 4) підбір та підготовка дидактичних матеріалів, наочності для проведення уроків та позакласних заходів з літератури;
- б) самостійне проведення уроків та позакласних заходів з літератури (не менше 20 уроків з російської (зарубіжної) літератури);
- 7) відвідування уроків російської (зарубіжної) літератури (не менше 10), які проводять вчителі даної школи та студенти-практиканти

ПРОВЕДЕННЯ ПОЗАКЛАСНОЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ У КЛАСІ

- 1) розробка плану-графіка проведення позакласних занять на період практики;
- 2) підготовка й проведення окремих позакласних заходів із російської (зарубіжної) літератури;
- 3) робота з батьками учнів, виступ на батьківських зборах з питань естетичного виховання школярів у сім'ї та розвиток читацьких інтересів;
- 4) відвідування позакласних виховних заходів з літератури, які проводять учителі-словесники та студенти-практиканти, участь у їхньому аналізі;
- 5) аналіз (письмовий) позакласного заходу із російської (зарубіжної) літератури;

б) розробка конспекту позакласного заходу із російської (зарубіжної) літератури.

МЕТОДИЧНА ТА ТВОРЧА РОБОТА

- 1) прослуховування настановчих лекцій викладачів фахових кафедр з питань конкретних проблем змісту й організації навчального процесу в період педпрактики студентів;
- 2) участь у роботі педагогічної ради школи, методичного об'єднання вчителів-практиків, семінару класних керівників;
- 3) систематичний аналіз своєї практичної діяльності та досвіду вчителів у власному педагогічному щоденнику;
- 4) методична й творча робота (збір матеріалів за темами курсових робіт та рефератів з проблем методики викладання російської (зарубіжної) літератури).

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ СТУДЕНТА ЗА ПІДСУМКАМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ НА У КУРСІ

1. План-графік проведення уроків літератури (не менше 20), завірений підписом учителя та методиста. За кожний проведений урок виставляється оцінка вчителем. Якщо на уроці присутній методист, ставиться оцінка методиста.

№	дата	клас	Тема уроку	оцінка	підписи
1	2	3	4	5	6

2. **Розгорнені конспекти** 5-ти проведених самостійно уроків з літератури з виставленими оцінками й підписом за кожний урок учителя-словесника та методиста за фахом.
3. **Аналіз відвіданого уроку** в учителя-словесника й студента-практиканта.
4. **План-графік проведення позакласних виховних заходів**, завірений завучем із виховної роботи школи.
5. **Розгорнений конспект** позакласного заходу (сценарій) з літератури, завірений завучем школи з виховної роботи, з оцінкою вчителя-словесника та методиста.
6. **Аналіз відвіданого позакласного заходу** з літератури, який проводив учитель-практик або студент-практикант.
7. **Дидактичні матеріали.**
8. **Щоденник-звіт** діяльності з педагогічної практики (додається). Записи у щоденнику повинні вестися систематично.
9. **Відгук школи** про роботу студента-практика, підготовлений вчителем-словесником і затверджений директором школи.

Вказана документація одразу ж після закінчення практики здається на кафедру. Після рецензування документації методистами у кожній групі проводиться захист результатів педагогічної практики. За результатами

практики студенту виставляються оцінки за умови виконання всіх видів завдання. Позитивна оцінка не виставляється студенту за умови невиконання одного чи декількох завдань.

ОБОВ'ЯЗКИ СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

- 1) до початку практики отримати консультацію щодо оформлення усієї необхідної документації;
- 2) своєчасно з'явитися у школу для проходження практики;
- 3) у повному обсязі виконувати усі завдання, передбачені програмою практики й указані її керівниками;
- 4) вивчати й виконувати правила охорони праці, техніки безпеки й робочої санітарії;
- 5) нести відповідальність за виконувану роботу;
- 6) своєчасно здати документацію й отримати оцінку за педагогічну практику.

Програмні вимоги й методичні рекомендації розглянуто й схвалено на засіданні кафедри світової літератури протокол № _____ від _____ й методичної ради Інституту філології протокол № _____ від _____ Прикарпатського національного університету ім. В.Стефаника.

Програмні вимоги й методичні рекомендації підготувала кандидат педагогічних наук, доцент кафедри світової літератури Прикарпатського національного університету ім. В.Стефаника Мартинець Алла Михайлівна.

ТИЖНЕВЕ ПЛАНУВАННЯ (ВЗІРЕЦЬ)

1 ТИЖДЕНЬ

Настановча конференція. Настановчі лекції й консультації. Знайомство з адміністрацією й вчителями школи. Знайомство з програмами, планами роботи. Розподіл по класах. Складення плану-графіка проведення уроків та позакласних заходів з літератури. Відвідування уроків та позакласних заходів. Знайомство з учнями. Ведення щоденника спостережень. Вивчення матеріальної бази школи.

Знайомство з досвідом вчителів-словесників школи. Індивідуальні та колективні консультації. Розробка конспектів уроків. Збір матеріалу до позакласних заходів. Ведення щоденника.

2-4 ТИЖДЕНЬ

Самостійне проведення уроків та позакласних заходів. Відвідування уроків учителів-практиків та студентів-практикантів. Участь у виконанні навчально-виховного плану роботи навчального закладу.

Підготовка дидактичних матеріалів для уроків та позакласної роботи.
Збір матеріалів для педагого-психологічної характеристики учнів та класу.
Продовження навчально-методичної роботи з літератури. Збір матеріалів для курсових та реферативних робіт. Ведення щоденників.

5-6 ТИЖДЕНЬ

Проведення уроків та позакласних заходів. Оформлення звітної документації. Підготовка матеріалів для виставки на підсумковій конференції й для кабінету з методики.
Участь у роботі з конференції за підсумками педагогічної практики в школі.
Участь у підсумковій конференції на факультеті.

III. ВИРОБНИЧІ ПРАКТИКИ (ОР магістр)

3.1. Виробнича практика за фахом (асистенська, педагогічна, мовна)

3.1.1. Зміст виробничої практики за фахом (асистенської, педагогічної, мовної)

Мета практики – закріплення здобутих в процесі навчання теоретичних, наукових та методичних знань, набуття професійних якостей майбутнього викладача, які відповідають вимогам сучасного суспільства, а також формування особистих людських якостей фахівців. У процесі проходження асистентської практики студент повинен вивчити кращий досвід викладання, оволодіти методикою аналізу і узагальнення педагогічного досвіду викладачів навчального закладу та досвіду своїх одногрупників з метою підвищення власної педагогічної майстерності у майбутньому.

Загальні положення

1. Виробнича асистентська педагогічна навчально-виховна практика є складовою частиною професійної підготовки спеціалістів на освітньо-кваліфікаційному рівні «Магістр».

2. Згідно навчальних планів практика проводиться на I курсі загальною тривалістю 2-6 тижнів.

3. Базами проходження педагогічної практики є випускні кафедри Факультету філології (кафедра слов'янських мов, кафедра світової літератури і порівняльного літературознавства).

4. Для проходження практики студенти можуть бути скеровані в інші навчальні заклади III–IV рівнів акредитації, де викладаються відповідні дисципліни спеціалізації і здійснюється підготовка спеціалістів за програмою бакалавра.

5. Навчально-методичне керівництво і виконання програм практики забезпечують керівники практики – професорсько-викладацький склад кафедри.

6. Практика магістрантів складається з організаційної, викладацької, науково-дослідницької, методичної та виховної роботи.

7. Підсумки практики та оцінювання студентів проводяться на кафедрах факультету у формі звітної конференції після її захисту кожним студентом–магістром індивідуально.

8. Керівники-методисти практики складають звіт та подають його у визначений керівником практики на факультеті термін.

Основні завдання практики

1. Поглибити і розширити теоретичні знання із спеціальних і психолого-педагогічних дисциплін, набутих студентами, застосовувати їх у вирішенні конкретних педагогічних завдань під час практики.

2. Вивчення методичного досвіду й системи навчальної роботи кафедри і викладача-методиста, до яких на період практики прикріплюються студент.

3. Ознайомлення з плануванням та організацією навчальних занять та оволодіння методикою організації та контролю роботи студентів у навчальному процесі.

4. Формувати у студентів-магістрів психолого-педагогічні та методичні уміння викладання відповідних навчальних дисциплін у системі вищої школи.

5. Виробляти уміння організації основних форм навчання у вищій школі, застосовувати сучасні технології і методики навчання.

6. Формувати уміння професійного і педагогічного спілкування зі студентською аудиторією.

7. Виховувати у магістрів морально-етичні якості викладача вищої школи, індивідуальний творчий стиль педагогічної діяльності, потреби в самоосвіті.

У період педагогічної практики студент повинен виконати перелік основних видів навчальної роботи:

- провести лекційні, семінарські, практичні і лабораторні заняття;
- провести консультації з навчальної дисципліни
- провести індивідуальні заняття зі студентами;
- відвідувати заняття провідних викладачів кафедри та своїх однокурсників з подальшим їх аналізом;
- перевіряти контрольні роботи, що передбачені навчальним планом.

Крім того, студент повинен виконати основні види методичної роботи:

- розробити конспекти лекцій, підготувати навчально-методичні матеріали до семінарських, практичних, лабораторних занять і самостійної роботи студентів;
- ознайомитися з робочими навчальними планами дисципліни;
- скласти завдання для проведення тестового та підсумкового контролю;
- розробити та впровадити інноваційні форми, методи і технології навчання;
- вивчити досвід організації навчального процесу.

Перелік основних видів організаційної роботи студентів складає:

- участь у виховній роботі в студентському колективі, виконання доручень куратора академічної групи;

- участь у профорієнтаційній роботі;
- участь у підготовці та проведенні студентських олімпіад;
- участь в проведенні організаційно-виховних заходів;
- ознайомлення з планом організаційно-виховної роботи факультету;
- участь у роботі засідань кафедр;
- ознайомлення з принципами управління та діяльністю факультету.

Пакет документів

- 1) індивідуальний план-графік асистентської практики студента;
- 2) щоденник асистентської практики;
- 3) конспекти занять, аналіз занять, відвіданих у своїх колег;
- 4) текст проведеної лекції;
- 5) методичні розробки проведених семінарських занять;
- 6) протокол обговорення лекції (семінарського заняття) студента-практиканта;
- 7) розгорнутий план проведеного нетрадиційного заняття;
- 8) дидактичний матеріал, який використовувався у підготовці до лекцій та практичних занять;
- 9) розгорнутий план проведеного виховного заходу;
- 10) звіт про проходження асистентської практики.

Норми оцінювання роботи студентів під час практики.

Після закінчення студентом проходження практики керівник-методист перевіряє весь пакет документів, затверджує (попередньо) звіт і виставляє загальну оцінку. Кафедра обговорює звіти кожного студента і, за наявності необхідних результатів, затверджує їх. Студентам виставляється оцінка у заліковій книжці. Нормами оцінювання роботи студентів під час проходження практики слугує шкала ECTS, згідно з якою студент оцінюється за такими критеріями:

№ п/ч	Вид діяльності	Кількість балів
1.	Наявність індивідуального плану-графіка роботи, який включає ознайомлення з організацією та системою навчально-методичної та виховної роботи кафедри та Інституту, відвідування занять керівника-методиста, інших колег, проведення власних занять та виховних заходів.	0 - 10
2.	Ведення щоденника, в якому кожного дня фіксується зміст і всі види робіт, які виконував студент-практикант.	0 - 10
3.	Конспекти занять, аналіз занять, відвіданих у своїх колег.	0 - 15
4.	Тексти лекцій (1-2), методичні розробки практичних занять (1-2), розгорнутий план проведеного нетрадиційного заняття	0 - 40

	(1).	
5.	Протоколи обговорення лекцій (семінарських занять) студентом-практикантом.	0 - 5
6.	Наявність дидактичного матеріалу, який використовувався у підготовці до занять.	0 - 10
7.	Наявність звіту про проходження асистентської педагогічної у ВНЗ практики.	0 - 10

3.2. Виробнича практика за фахом (асистентська, педагогічна, літературна)

3.2.1. Зміст виробничої практики за фахом (асистентської, педагогічної, літературної)

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

На сьогоднішній день суспільство вимагає, щоб сучасний фахівець з міжнародних відносин мав глибокі теоретичні та практичні знання у галузі політичних наук, іноземних мов, а також володів педагогічною майстерністю. Все це безпосередньо залежить від організації навчального процесу зі студентами, зокрема від рівня проведення педагогічної (асистентської) практики, яка є важливою формою практичної підготовки майбутніх фахівців.

Педагогічна практика вбачається формою професійного навчання у вищих навчальних закладах, провідною ланкою практичної підготовки майбутніх викладачів кваліфікації філолог-викладач та 2444.2 «перекладач». Практика проводиться в умовах, максимально наближених до професійної діяльності.

В історії розвитку педагогічної практики в Україні склалися два підходи до її організації: організація практики протягом усіх років навчання в університеті та первинна теоретична підготовка, що потім супроводжується її застосуванням в рамках практики.

Педагогічна практика – це комплексний процес, в якому студенти виконують всі види діяльності, які визначаються їх спеціалізацією. Вона є важливою складовою частиною підготовки студентів університету до майбутньої професійної діяльності, яка покликана забезпечити формування професійно-педагогічних умінь і навичок у проведенні навчально-виховної та позааудиторної роботи зі студентами.

Маючи різні форми та види, педагогічна (асистентська) практика сприяє розвитку професійної самосвідомості, культури спілкування, формуванню теоретичної, практичної та особистісно-мотиваційної складових професійної компетентності практикантів. Крім того, під час її проходження у студентів

формується навички педагогічної діяльності та починає складатися власний творчий стиль педагогічної діяльності.

Зміст практики для магістрів у собі низку різноманітних видів навчальної діяльності, здійснюваної студентами під керівництвом викладачів кафедри міжнародних відносин, а саме:

- участь в установчій конференції з практики на факультеті;
- розподіл практикантів серед викладачів кафедри;
- індивідуальні консультації кожного керівника практики з практикантами своєї групи;
- виконання плану практики кожним магістром відповідно до виробленого порядку денного.

Перший етап педагогічної (асистентської) практики передбачає знайомство з курсом, де працюватиме студент-практикант, відвідування занять досвідчених викладачів кафедри, ознайомлення з планом проведення практики, а також проведення занять за планами, складеними спільно з викладачами вищої школи.

Далі практиканти проводять заняття у присутності викладача або самостійно, у разі потреби звертаючись по допомогу до викладача, який відповідає за проведення педагогічної (асистентської) практики магістрів. Під час проходження практики студенти повинні відвідувати уроки один одного з подальшим їх аналізом під керівництвом викладача.

За результатами практики магістрів подаються такі документи:

1. Звіт про проходження практики.
2. Конспект залікового заняття.
3. Протокол підсумкової конференції щодо педагогічної (асистентської) практики.

У звіті дається аналіз проведеної студентом роботи: що вивчалось, в якому обсязі, за яким посібниками, які методичні прийоми були опрацьовані при навчанні тим чи іншим навичкам і умінням, результативність різних видів роботи, оцінка результатів практики тощо. На підставі аналізу виконаної роботи студенти можуть висловити пропозиції щодо поліпшення організації та проведення педагогічної (асистентської) практики, а також організації курсу методики викладання у вищій школі.

Навчальна робота

Студенту необхідно:

- спостерігати за навчально-виховним процесом вищої школи, зокрема на заняттях, які проводяться викладачами університету та іншими практикантами, звертаючи увагу на підготовку до заняття, вирішення навчальних, розвиваючих та виховних завдань заняття, реалізацію дидактичних принципів, особливості застосування методів і форм навчання студентів, на організацію колективу майбутніх фахівців-філологів, перекладачів, методи, прийоми та засоби, які використовуються викладачами у виховних цілях; регулювання розумового навантаження на занятті; контроль, оцінку та облік знань студентів;

- розробляти поурочні плани, на підставі яких самостійно проводити власні заняття;
- самостійно проводити підготовку до занять (підготувати кабінет, наочні посібники, технічні засоби навчання, дидактичний матеріал; організувати студентів тощо);
- під час проведення занять ефективно використовувати різні методичні прийоми, форми та засоби навчання, що активізують пізнавальну діяльність студентів (розповідь, бесіда, рольові ігри, проблемні ситуації, дискусії, керівництво самостійною роботою студентів, використання відеозаписів наукових телепередач, інтерв'ю, міжнародних зустрічей, аудіозаписів тощо).

Методична робота

Практикант зобов'язаний брати участь у роботі секції компаративістики і зарубіжної літератури кафедри; вивчати технічні засоби навчання та наочні посібники Центрів дослідження іноземних мов та культур, Центру міжнародних досліджень з подальшим використанням їх у навчальній роботі; відвідувати заняття досвідчених викладачів; відвідувати заняття своїх колег-практикантів і брати участь у їх обговоренні; систематично ознайомлюватися з методичною літературою, наявною в університеті; виготовляти наочний матеріал, необхідний для роботи з певної теми заняття.

Таким чином, **метою педагогічної (асистентської) практики** є формування у студента практично значущих умінь та навичок у проведенні навчально-виховної та позааудиторної роботи, розвиток у майбутніх фахівців професійних якостей та психологічних властивостей особистості.

Основними завданнями педагогічної (асистентської) практики є:

- набуття практичних навичок, необхідних для роботи викладачем, у тому числі навичок виховної роботи зі студентами;
- уміння застосовувати теоретичні знання з курсу «Методика викладання літератури у вищій школі»;
- освоєння різноманітних методів, прийомів, форм роботи, сучасних технічних засобів навчання тощо.

У завдання практики також входить:

- поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час навчання за фаховими та педагогічними дисциплінами, їх практичне застосування в навчально-виховній роботі вищої школи;
- розширення та поглиблення професійної підготовки, придбання педагогічних якостей викладача;
- вироблення умінь планування навчальної роботи з урахуванням умов конкретного навчального закладу;
- підготовка та проведення занять різних типів із застосуванням різноманітних форм організації навчального процесу, прийомів і методів навчання, спрямованих на активізацію роботи студентів;
- організація навчальної діяльності студентів на заняттях;
- виконання освітніх, виховних і розвиваючих функцій контролю у навчанні;

- правильне використання умінь і навичок для оцінки знань студентів;
- вироблення умінь аналізу і самоаналізу проведеного заняття;
- вивчення студентами-практикантами передового педагогічного досвіду, використання отриманих знань для самостійної навчально-виховної роботи зі студентами всіх курсів;
- ознайомлення та практичне застосування методів наукових досліджень з теорії та практики перекладу та дисциплін за фахом;
- формування у студентів стійкого інтересу до обраної професії, їх стимулювання до вивчення спеціальних та педагогічних дисциплін, необхідних для роботи;
- визначення професійної придатності студента-практиканта до роботи викладачем вищої школи.

Педагогічна (асистентська) практика проводиться на Факультеті філології ПНУ імені Василя Стефаника.

3. ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

МОДУЛЬ I. Організаційний етап

Проведення загальних організаційних зборів магістрантів. Оформлення документації щодо місця проходження практики. Ознайомлення з програмами філологічних дисциплін. Розробка індивідуального графіку проведення навчальних занять.

МОДУЛЬ II. Педагогічний етап

Відвідування занять досвідчених викладачів. Проведення відкритих занять і самоаналіз роботи магістранта. Участь в організації наукових студентських конференцій, у роботі наукового семінару кафедри тощо.

МОДУЛЬ III. Завершальний етап

Обговорення результатів проведення відкритих занять. Підготовка звіту за результатами проходження практики. Захист звіту за результатами проходження практики.

4. СТРУКТУРА ПРАКТИКИ

№	Найменування теми	Всього часів	Практичні заняття	Самостійна робота	ІНДЗ
	Модуль 1. Організаційний етап				
1.	Проведення загальних організаційних зборів магістрів	2	2	-	-
2.	Оформлення документації щодо місця проходження практики	2	2	-	-
3.	Ознайомлення з програмами	4	4	-	-

	філологічних дисциплін				
4.	Розробка індивідуального графіку проведення навчальних занять	2	2	-	-
	<i>Разом за модулем 1</i>	<i>10</i>	<i>10</i>	-	-
Модуль 2. Педагогічний етап					
1.	Відвідування занять досвідчених викладачів	4	4	-	-
2.	Проведення відкритих занять і самоаналіз роботи магістранта	54	54	-	-
3.	Участь в організації наукових студентських конференцій, у роботі наукового семінару кафедри тощо	10	10	-	-
	<i>Разом за модулем 2</i>	<i>68</i>	<i>68</i>	-	-
Модуль 3. Завершальний етап					
1.	Обговорення результатів проведення відкритих занять	4	4	-	-
2.	Підготовка звіту за результатами проходження практики	4	4	-	-
3.	Захист звіту за результатами проходження практики	4	4	-	-
	<i>Разом за модулем 3</i>	<i>12</i>	<i>12</i>	-	-
УСЬОГО ГОДИН		90	90	-	-

5. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Систематичність контролю реалізується в наступних видах:

- ✓ поточний контроль, який здійснюється для визначення рівня сформованості окремої навички або вміння, якості засвоєння певної порції навчального матеріалу;
- ✓ рубіжний контроль, який проводиться після закінчення роботи над темою, тематичним циклом, наприкінці певного етапу навчання;
- ✓ підсумковий контроль, який реалізується після виконання магістрантом усіх завдань відповідно до плану педагогічної (асистентської) практики.

Кожний з видів контролю виконує усі функції, властиві контролю, але залежно від його виду та чи інша функція має особливе значення і виступає домінуючою.

ПЛАН – КОНСПЕКТ ЗАЛІКОВОГО ЗАНЯТТЯ

Загальні відомості: дата проведення заняття, викладач-координатор, курс.

Тема заняття.

Цілі заняття (практична, освітня, розвиваюча, виховна).

Хід заняття.

Етап заняття. Завдання етапу. Зміст етапу. Навчальний режим. Час. Примітки.

Під час проведення заняття слід звернути увагу на наступне:

Початок заняття. Підготовка до заняття. Ознайомлення з темою, планом та конкретними завданнями. Психологічна підготовка студентів до засвоєння нового матеріалу (закріплення): перевірка домашнього завдання, актуалізація колишніх знань, повторення раніше вивченого. Пояснення нового матеріалу. Науковість, доступність, змісту заняття.

Методичні засоби, використані на занятті:

- методи та прийоми залучення і підтримки уваги студентів, активізація діяльності, прийоми розвитку творчого мислення;
- технічні засоби та наочність на занятті, елементи індивідуалізації й диференціації навчання, колективної навчальної діяльності; поєднання роботи студентів під керівництвом викладача і практиканта зі самостійною роботою.

Студенти на занятті: ступінь їх активності, прояв допитливості, поведінка та задоволеність; прийоми попередження стомлення і підтримки працездатності студентів, які використовувалися практикантом.

Практикант на занятті: особливості його навчальних дій, вміння налагодити співпрацю зі студентами; культура поведінки та особистий приклад; спостережливість, винахідливість; обстановка в аудиторії.

Закріплення: практичні завдання, вправи, творчі педагогічні винаходи, повторення нового матеріалу.

Домашнє завдання: інструктаж, дозування, індивідуалізація.

Схема аналізу заняття (за Є.І. Пассовим)

1. Визначення правомірності формулювання цілей та завдань заняття, їх адекватність навчальному плану за певною дисципліною.
2. Встановлення рівню досягнення мети та вирішення співвіднесення зі завданнями на підґрунті використаних на занятті вправ / технік, а також відповідей студентів.
3. Визначення міри адекватності обраних методів навчання. Виявлення першопричини того, вирішено або не вирішено завдання заняття. Фіксування співвідношення різних видів практичних завдань, встановлення відповідності щодо послідовності стадій формування навичок студентів зі стадіями розвитку їх вмінь.
4. Підрахунок розподілу часу на занятті: на головну мету, на розвиток того чи іншого виду діяльності, на час мовлення практиканта та студентів тощо.
5. Визначення загальної логіки заняття (його цілеспрямованість, динамічність, зв'язність, змістовність, його виховна значущість).
6. Установлення, як здійснюється індивідуалізація навчального процесу.
7. Аналіз володіння практикантом технологією заняття: уміння надавати чітку настанову, використовувати різні організаційні форми роботи адекватні

до цілей та завдань заняття, уміння зайняти роботою всіх студентів, оцінити їх роботу, використовувати прийоми виправлення помилок.

8. Оцінювання практиканта як мовного партнера (його вміння спілкуватися, тримати себе, говорити виразно, володіти голосом тощо).

6. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ-МАГІСТРИ

Контроль за проведенням практики має на меті виявлення та усунення недоліків і надання допомоги студентам щодо виконання програми практики.

Контроль здійснюється:

- керівником практики по кафедрі міжнародних відносин;
- завідувачем кафедри міжнародних відносин;
- представниками директорату Інституту соціальних наук.

Поточне тестування, 3 модульні контролю			Торба
модуль 1	модуль 2	модуль 3	
20	65	15	100

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної дисципліни	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, диференційного заліку, практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча навчальна програма практики.
2. Основний навчальний матеріал (підручники та посібники).
3. Допоміжний навчальний матеріал (словники, довідники, роздатковий матеріал, автентичні тематичні публікації у спеціалізованих періодичних виданнях, роздруковані матеріали з Інтернету, навчальні аудіо-/відеоматеріали).
4. Матеріально-технічне забезпечення дисципліни (стандартні аудиторні аудіовізуальні технічні засоби навчання: магнітофони, телевізори, відеомагнітофони, екрани тощо).

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Гальскова Н. Д. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика : учеб. пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. пед. учеб. заведений / Н. Д. Гальскова, Н. И. Гез. – М. : Академия, 2009. – 336 с.
2. Гузій Н. В. Педагогічний професіоналізм: історико-методологічні та теоретичні аспекти: монографія / Н. В. Гузій. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004. – 243 с.
3. Методика викладання іноземних мов: підручник. / Під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2002. – 328 с.
4. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посібник / за ред. А. Є. Конверського. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – С. 5–105.
5. Слостенин В. А. Педагогика: учеб. пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений / В. А. Слостенин, И. Ф. Исаев, Е. М. Шиянов; [под ред. В. А. Слостенина]. – М. : Академия, 2002. – 576 с.
6. Тарнопольський О. Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти : навчальний посібник / О. Б. Тарнопольський. – К. : ІНКІОС, 2006. – 248 с.

Допоміжна

1. Добронравова І. С. Філософія та методологія науки: підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко. – К. : Київський університет, 2008. – 223 с.
2. Згуровський М. З. Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України / М. З. Згуровський. – Київ : НТУУ «КПІ», 2006.
3. Москалева Н. С. Технология профессионально-направленного обучения в подготовке учителя иностранного языка / Н. С. Москалева // Иностранные языки в школе. – 2007. – № 7. – С.78–82.
4. Политический процесс: основные аспекты и способы анализа: Сборник учебных материалов / Под ред. Мелешкиной Е. Ю. – М. : ИНФРА, 2001. – 304 с.
5. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн / О. І. Пометун // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи :

- (бібліотека з освітньої політики) / [Під ред. О. В. Овчарук]. – К. : М-во освіти і науки України, 2004. – С. 16–26.
6. Поппер К. Р. Логика и рост научного знания / Карл Поппер. – М., 1983.
 7. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник / В. І. Романчиков – К. : Центр учбової літератури, 2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dmeti.dp.ua/file/kdoczn_10892.pdf
 8. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень : Підручник / Д. М. Стеченко, О. С. Чмир. – К. : Знання, 2007. – 317 с.
 9. Фуко М. Археологія знання / Мішель Фуко. – К. : Знання, 1996. – 186 с.
 10. Цехмістова Г. С. Основи наукових досліджень : Навчальний посібник / Г. С. Цехмістова. – Київ : Слово, 2004. – 240 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imath.kiev.ua/~golub/ref/tsekhmistrova.pdf>
 11. Шарапов О. Д. Системний аналіз : Навч.-метод. посіб. / О. Д. Шарапов, В. Д. Дербенцев, Д. Є. Семенов. – К. : КНЕУ, 2003. – 154 с.
 12. Щукин А. Н. Обучение иностранным языкам: Теория и практика : Учебное пособие для преподавателей и студентов / А. Н. Щукин. – М. : Филоматис, 2007. – 480 с.

Інформаційні ресурси

1. Берека Д. Складники підготовки майбутніх магістрів іноземної філології / Д. Берека // Педагогічні науки. – 2014. – Вип. 61-62. – С. 141–147 . – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pena_2014_61-62_24.pdf
2. Болонська декларація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mon.gov.ua/education/higher/bolon/
3. Загальні відомості про вищу освіту в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mon.gov.ua/education/higher/higher
4. Методи навчання та їх класифікація // Сайт «Osvita.Ua» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/theory/780/>
5. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://moskalik.at.ua/kurs_lekziy/mmmvvv.doc
6. Нормативно-правова база наукової діяльності у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/nauka/naukova-diyalnistu-vishchikh-navchalnikh-zakladakh/4688>
7. Реалізація на уроках іноземної мови педагогічного досвіду педагогів-новаторів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://referat-ok.com.ua/pedagogika/realizaciya-na-urokah-inozemnoji-movi-pedagogichnogo-dosvidu-pedagogiv-novatoriv>
8. Сайт «Аспірант України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mi/intranet/aspirant.com.ua/>
9. Теорія та методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1488/1/Особливості,%20проблеми%20та%20шляхи%20активізації%20самостійної%20роботи%20студентів.pdf>

